

ЗНАЕТЕ?

ДАЛИ

КАКО СЕ МЕРИ ВРЕМЕТО?

КАЛЕНДАР

Претставува систем на распределување на деновите во разни временски периоди - сезони, години, месеци и седмици (недели), заради полесно и подобро организирање на работните и други, посебни или заеднички, активности.

Календарот настанал многу порано отколку часовникот (часовниците, како прецизни мерачи на времето почнале да се користат дури во XIII век), бидејќи за животот на луѓето била многу поважна распределбата на времето во разни единици, отколку броењето на часовите, минутите и секундите.

Зборот *календар* е од римско време. Во тоа време најстариот свештеник при секоја појава на младата месечина свечено го прогласувал почетокот на календарскиот месец (лат. *calare*), а според овој латински

збор првиот ден од секој месец е наречен календа (лат. *calendae*). Од овој збор настанал латинскиот збор *calendarium*, што кај Римјаните првобитно ја означувал книгата во која се внесувале даноците примени на календите, подоцна приходите што се добивале од даноците, а во поново време, календариум значи годишен прирачник во кој годината е поделена на месеци, недели и денови, со ознака на празниците. Со понатамошниот развој, секој месец го добил своето име:

јануари е наречен според Јанус, римскиот бог,

февруари според *празничкиот на чистење* што го празнувале старите Римјани во времето кога се паѓа овој месец;

март - според Марс, римскиот бог на војната;

ЗНАЕТЕ?

април - веројатно според латинскиот збор за отворањето/цветањето на пупките;
мај - според богињата Маја, заштитничка на растот и развојот;
јуни - според богињата Јуна, заштитничка на бракот и семејството;
јули - според Јулиј Цезар, реформаторот на стариот римски календар;

август - според наследникот на Јулиј Цезар - Август Цезар;
септември, октомври, ноември и декември -

според римските броеви - седми, осми, деветти и десети месец.
Во понатамошните реформи на календарот овие месеци станале деветти, десети, единаесетти и дванаесетти, но си ги задржале старите имиња.
Поделбата на седмици и денови потекнува од Вавилонците и се темели на Месечевите мени.

Дека системот на мерење на времето според месечевите мени не одговара на природното движење на Сонцето, први забележале старите Египтјани. Според нивната пресметка, на Сонцето му биле потребни 365 дена (360 + 5 дена за „деновите на гозбата“) за да го заврши својот круг на небото, а врз основа на следењето на природните појави (поплавите на Нил траеле четири месеци, сеидбата траела четири месеци, жетвата исто толку), тие ја поделиле годината на три сезонски периоди од по четири месеци, а за почеток на својот календар го зеле денот на раѓањето на Сириус (светлата ѕвезда Сириус се појавува на небото заедно со Сонцето). Овој египетски календар бил усвоен во 4236 г. пред Христа. Се смета не само за најрано познат календар од 365 дена туку и за најрано забележано време во историјата на човештвото, како и за најрано забележана мисловна активност на луѓето. Покрај овој календар, во старо време постоел уште еден - Сончев календар. Тоа е календарот на Маите во Мексико, востановен во 580 г. пред Христа (првиот земјоделски и сезонски календар во Америка), којшто донеска бил сличен на египетскиот календар (годината имала 365 дена, 360 + 5, наспроти старите Египтјани, коишто ги сметале за „лоши денови“). Во V век пред Христа стариот календар на Римјаните заснован на лунарен систем бил сменет со Сончева година, а свештениците имале должност да ги регулираат деновите. Меѓутоа, тие го правеле тоа толку несредено, што календарот во голема мера отстапувал од астрономскиот систем. Заради тоа Гај Јулиј Цезар, користејќи ги достигнувањата на египетските астрономи (најмногу на Сосиген), извршил реформа на календарот, според која 46-тата година пред Христа добила 445 дена, а секоја година по неа требало да трае 365 дена и 6 часа и да биде поделена на 12 месеци (4 по 30 дена, 7 по 31 и еден месец од 28, односно 29 дена), со тоа што секоја четврта година да биде престапна, т.е. да има 366 дена. Овој календар е познат како јулијански или стар календар, и е прифатен на Првиот Вселенски Собор во Никеја, 325 година.

(Православна Енциклопедија).

(За популарната тема на односот помеѓу стариот и новиот календар, ќе пишуваме во некој од наредните броеви на весникот!)

МАСАДА:

Масада е тврдина што царот Ирод наредил да се изгради на врв на планина во јудејската пустина. Претставува еден од живите симболи на еврејскиот народ. На ова место во 73 година 960 мажи, жени и деца извршиле самоубиство, за да не паднат живи во рацете на Десеттиот римски легион.

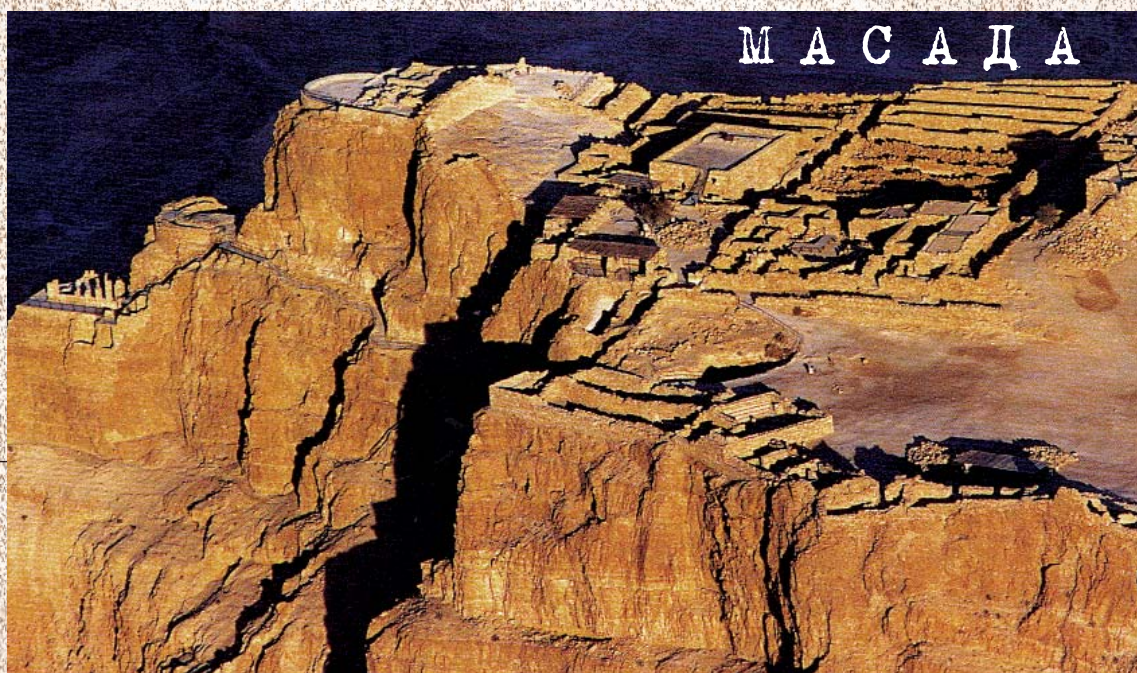
Тоа бил последниот чин од востанието коешто достигнало врв три години порано, кога војската на Тит го уништила Ерусалим.

Ова карпесто место е сместено на идеална положба во близината на Мртвото Море, со стрмни падини и голема рамнина на врвот, а во времето на Хасмонеите било претворено во воено упориште. Во 40 г. пред Христа, во време на судир со Антигон, партскиот претендент за престолот, Ирод овде го стационарал своето семејство и пријателите, заедно со 800 војници коишто ги чувале. Подоцна, кога го вратил своето кралство со помош на римската војска, Ирод ја користел Масада за одбрана од еврејската буна од една,

и од египетската кралица Клеопатра, од друга страна.

Според записите на еврејскиот историчар (пишувал на латински) Јосиф Флавиј, за време на востанието во седумдесеттите години пред Христа, кога „паднала Масада“, секој маж имал за задача да ги убие членовите на сопственото семејство, а потоа самиот да биде убиен. Последниот што останал извршил самоубиство.

Масада претставува важен симбол на националната култура на Израел. Регрутите својата воена служба ја започнуваат на врвот на планината, давајќи заклетва, во којашто се вклучени и зборовите: „Масада нема повторно да падне“.

н е г у ш к о в о с т а н и е

Било кренато во Негуш, 1822 година, од страна на македонското население и задушено по два месеци.

Поради страв од сверствата на турскиот аскер, неколку илјади Македонци - жени, деца ајдути и комити, свесно и доброволно се фрлиле во реката Арапица кај планината Каракамен (денес грчки Вермион) до Негуш.

Со ова Негушкото востание станува симбол на македонската национална саможртва и непокор, настани и места опеани во многу македонски народни песни.

А Д А С А М